

YOZGAT'TA CİRİT OYUNU VE AT YARIŞLARI

Mustafa USLU

"Türk kültürünün ilk dönemi, genel olarak atlı göçebe kültürü olarak nitelendirilmektedir. Bu döneme; bazı araştırmacılar atlı kültür, bozkır kültürü veya göçebe kültürü de demektedirler."

"Atın Türk tarihinde önemli ve fonksiyonel bir yeri bulunmaktadır. Türkler, tarih sahnesine çıktıkları günden beri, eski Çin kaynaklarından son zamanlarda yazılmış diğer Doğu ve Batı kaynaklarına kadar, atlarıyla anılmıştır. Bu anlamlarda at; ticarî meta, beslenme ve giyinme aracı, iyi bir binek hayvanı, askerî başarılar kazanmada önemli bir unsur vb. yönleriyle ele alınmaktadır.

At, tarih boyunca Türk insanının kolu-kanatı, kardaşı, yoldaşı; beslenme, giyinme, yeni yerleşim yerlerini keşfetme, uzak diyarları fethetme aracı olarak yerini almıştır.

Kültürümüzü oluşturan bütün unsurlarda at motifine raslanılması, onun oynadığı rolle ilgilidir. Tarihin en eski kavimlerinden birisi olan Türkler; atı ehlileştirmenin avantajını kullanmış, hareketli bir hayat tarzını seçmişlerdir. Bu hareketlilik onlara Asya, Afrika ve Avrupa'da yüzyıllar süren bir hakimiyet sağlama kapılarını açmıştır."¹

Buraya kadar atla ilgili verdiğimiz bilgiler, Ali Abbas Çınar'a aittir. Sayın Çınar bu kıymetli "eseri"ni üç bölümden oluşturmuş:

- A- Türk kültüründe At ve Atçılık
- B- At Hastalıkları ve Tedavileri
- C- Metin

Sayın Çınar'a ait, "Türkler'de At ve Atçılık" adlı değerli eser; at sevgisi olanların mutlaka okuması gereken bir eser olmasının yanında; Türkistan'daki (Orta

Asya) hayatımızın ata bağlı sosyo-kültürel yapısının boyutlarını tespit etmemiz konusunda da oldukça kıymetli bilgiler ihtiva etmektedir.

Biz bu çalışmamızda; Türkistan'da başlayıp genelde Anadolu'da özelde ise, günümüzde Yozgat'ta nadir de olsa devam eden, yakın bir gelecekte tarihteki yerini alacağı benzeyen "Cirit oyunu" ve "At yarışları"ndan bahsedeceğiz.

"Cirit oyunu" ve "At yarışları" ile ilgili bilgiler; Mustafa Sütçü'den alınmıştır. Mustafa Sütçü; Sütçüoğlu Eczanesi'nin sahibi Ahmet Sütçü'nün babası olup, halen sağdır. "Çöl Kızı" adlı meşhur yarış atının da sahibi olan Mustafa Sütçü; iyi bir binici olduğu kadar, at sevgisiyle dopdolu olan bir insan. Mustafa Sütçü ile 16.10.1997 tarihinde oğlunun eczanesinde bu konu ile ilgili yaptığımız sohbet; zaman zaman bilgilerinin tazelenmesi konusunda oğlu Ahmet Sütçü (1946 Yozgat doğumlu) ve damadı Ertuğrul Kuzucu'da (1936 Yozgat doğumlu, memur emeklisi) katkıda bulunmuşlardır. Bu vesileyle bunu da belirtmeyi bir "kadirbilirlik" sayıyoruz. Konuyla ilgili aldığımız bilgileri; olduğu gibi yazıya geçirdik. Biz sadece verilen bilgileri düzenledik. Değişik kaynaklardan verdiğimiz bilgiler; cirit ve at yarışı geleneğimizi hatırlatmaya yöneliktir.

Cirit Oyunu

Cirit oyunu'nun Anadolu'ya has bir oyun olduğunu tarihi kaynaklar göstermektedir. "Orta Asya Türk illerinde cirit oynanmaz, Çevgan ve Gökböri oynanırdı. Horasan Selçukluları da cirit oynanmaz, Çevgan oynarlardı. Ancak Anadolu Selçukluları'nın bu sporu yaptığını İbni Bibi yazmaktadır.

Osmanlı Türk sarayları'nda atlı cirit oyunu sürekli yapıldığı için "Harhari" cirit diye de anılır. Mısır'daki Kıpçak ve Çerkez Memlûkluları'nın da "Harhari" türü oyunlar oynandığı tarihi belgelerle sabittir.

Osmanlı Türkleri zamanındaki ta-nınmış cirit alanlarından bazılarının isimleri şunlardır? Edirne'de Alay Köşkü önü, Tunca kenarındaki Şikar kapı ile Değirmen köprüsü arası, Ada içinde Kabak meydanı, Kum meydanı, Topkapı Sarayı'nın içinde iki alan, dışında Çinili Köşk meydanı, Karaağaç bahçesi, Bahariye, Davut Paşa bahçesi..

Cirit alanı genellikle "çimen" veya "kum döşeli olurdu. Cirit alanı için belirlenmiş bir ölçü yoktu. Alanın ortasına "Alay çizgisi" adlı beyaz bir çizgi çizilir. Ayrıca her iki dar kenardan 10 metre kadar içerde "Alay Durak Yeri Çizgisi", onun da 10 metre kadar önünde "Cirit atma sınır çizgisi" bulunur.

Cirit oyunu'nun başlıca aracı; oyuna da adı verilen ve Arapça soyulmuş ağaç dalı anlamına gelen "cirit sopası", uygun bir at ve çevgan'dır. Cirit; 100-120 boyunda, bir ucu 3,5 cm diğer ucu 2,5 cm kalınlığında soyulmuş düzgün meşe dalıdır. At, 4 yaşından yukarı olmalıdır. Orta boyda olan atların, dönüşü kolay ve rahat yapmaları; cirit atı olarak değerlendirilme sebebidir. Başu sert olmayan Arap ve Türkmen atları en uygun olanlarıdır. Çevgan; bir ucu eğri deynek olup, atılan cirdi çelmek ve yerden cirdi almak için kullanılır.

Osmanlı Türkleri'nde ün yapmış ciritçilerden bazılarının adları şöyledir: Seydi Ahmet Paşa, Sadrazam Nasuh Paşa, Yakup Hindi, Vahid Mahdumi..

Cirit Oynanışı

Cirit oynayanlar birbirlerinden (50-200) metre uza..ta, atları ile düzgün bir

sıra halinde dururlar. Sol elleriyle hem yedek ciritleri hem de atın dizginini, sağ elle de bir cirdi tutarlar. Oyunun başlaması için "Göndoğdu" tarafında olan saf-tan en az yaşlı olan atlı ciritçi, rakip ta-rafın sağına doğru yaklaşır. At, tırıtta gi-der 10-15 metre yaklaşır yaklaşmaz cirdi-ni rakip ciritçilerden birisine doğru atar, sonra atın başını geriye çevirerek, dörtlüle kendi safına doğru koşturmaya başlar. Bu sırada cirdine muhatap olan ciritçi, hemen onu kovalamaya başlar. Kolayına getirip arkasından kovaladığı ciritçiye nişan alarak bir cirit atar. Olmazsa karşı tarafın ciritçilerinin yaptığı gibi hareket eder. Böylece oyun, oyuncu-lar arasında durmadan devam eder. Seyirciler oyun sırasında; bazen atı bazen de ciritçiye teşvik edici sözler söylerler.

At için: - Haydi al at veya kır at, ya-kala şunu..

Ciritçi için: -Kunduraklı yolla ağam (Yani iyi gezleyip at demektir.) Ciritçi cirdi-ni atmadan önce, "Haydaa" der ve sonra atar.

Cirit tehlikeli bir oyun olmasına rağmen, Türk milleti'nin yapısına uygun ol-ması sebebiyle 1939'a kadar köylerimiz-de her düğünde oynanıyordu. Günümüz-de Erzurum, Konya, Sivas ve Adana gibi şehirlerimizde şehir kulüpleri vasıtasıyla yaşatılmaya çalışılmaktadır.²

Yozgat'ta Cirit

Yozgat'ta cirit oynamaya, Mart'ın 9'unda başlanır. Haftada bir defa oynanır. Cirit, Mayıs'ın 6'sına kadar (Ağri-ce'ye kadar) sürer. İstenilirse, cirit bir ay daha uzatılır. O yıl cirit; Ağrıce'de eğle-nilerek biter.

Cirit oynayacak atlar, zahmeri'de (Ocak) 15 gün süre ile "ham"a (istiraha-ta) çekilir. Cirit atlarının hareketli ol-ması için, davul çalınır. Yozgat'ın ilk cirit alanı; "Boyalığın Soötlerin yanı" (bugun

bu yerde Yozgat Gar'ı bulunmaktadır.) idi. Cirit alanının kuzey tarafına (Bugünkü Meteoroloji'nin bulunduğu yerin üst kısımları) erkekler; güney tarafına da (Tekel Bira Fabrikası'nın şimdiki bulunduğu yer) kadınlar yerleşerek ciridi seyredelerdi. Şehir Stadının olduğu yer, 1970 öncesinde Aygır Deposu idi. O zamanlar, çok kıymetli cirit atları vardı. Hele öyleleri vardı ki, epey pahalıydı. Kaça mı? 250 kırmızı liraya. Köy düğünleri, ciritsiz olmazdı. At, ciritcisini (binicisini) bilirdi. Yadırgıyı (yabancıyı) hemen bilirdi. Ciritler, 10 veya 20 kişiyle oynanırdı.

Cuma namazından çıkan ciritçiler Halkevi'ne (bugünkü Ziraat Bankası'nın olduğu yer) cirit kıyafetlerini giyinmek için gelirler. Cirit oynayacak ciritçiler, iki farklı gömlek giyerlerdi. Ciritçilerin oyun sırasında birbirinden ayırt edilebilmesi için. Yozgat'ın en iyi ciritçisi Dabağın Şevket Ağa idi. Şevket Ağa, çok maharetliydi. Cirit sırasında Eyer boşaltır (Atın yan tarafına yatma) at üstünde çaltalkavak (at üstünde amuta kalkma) dururdu. Rahmetlinin mezarı, Lise caddesi'nin arkasındaki mezarlıkta idi. Cirit; ciritçilerin Dabağın Şevket'in mezarını ziyaretinden sonra başlardı. Cirit'te en fazla sayıyı kazanan taraf birinci kabul edilir. Cirit deyneğini, karşı tarafın at üstündeki hareket halindeki ciritçisine vurmaya bir "sayı" idi. Ciridi, iyi kullanmak lazım. Ciritçi, attığını vurmali; atılan ciridin kendisine değmemesine de dikkat etmelidir. Kaçan ciritçi, atılan ciritçinin atının duldasına yatarak kurtulmaya çalışırdı. Attığı ciridi ciritçiye değil de ata vuran ciritçi; acemi olarak kabul edilir, ayıplanırdı. Cirit; çeviklik ve beceri gerektirir.

Yozgat'ın meşhur valilerinden "Altın saat" ödülü alan ödüllü üç ciritçisi vardı:

Çakırhacılı Kel Nail, Ağcınlı Abdullah, Babalılı Tefik Öztürk. Bu ciritçilerin dışında namılı epey Yozgatlı ciritçi vardı; Kimler yoktu ki: A. Karakayalı Hüseyin Efendi, Yortanlı Muhsin, Hacı Eyüplerin Muhsin, İşleğenli Şeref, Köçekli köylü İhsan Ağa, Tahir Çavuş'un Ali, Buzağcıoğlu'ndan Gazî Ka, Battallı Solak İsmail, Divanlılı Mükrem, Yozgatlı Komser İbrahim Dünder, Terzi Hacıların Hacı Efendi, Tekavidin Mehmet Çelik, Dabağın Şevket Ağa, Dabağın Ahmet..

Cirit'te ağır kalan, hareketli azalmış atlar hemen satılırdı. Satılacak atlar, pazara getirilir. Tutulan bir tellal vasıtasıyla müşteri çağrılır. Atın etrafına toplanan müşterilere at ile ilgili gerekli açıklamalar yapılarak, atın bir an önce satılmasına çalışılırdı.

Yozgat'ın sesi güzel tellallarından biri de Yusuf'tu. Damızlık bir attan düştüğü için bir daha ata binemedi. Tellal Yusuf, satılacak atı müşterilerine şöyle över.(!)

"Yemini yer elekten

Suyunu içer küleekten

İntizar almış kahbe felekten

Enişde endirir, yokuşta bindirir

Duran taşları vızır vızır geçer.."

At Yarışları

Atlı yarışlar ve oyunlar, Türk kültürünün zenginliklerindedir. Yarış ve oyunlar başlangıçta "Közsüz" sonradan da "Davulsuz-zurnasız" gerçekleştirilmiştir. "Yarış atının hızlı koşması, hedefe sapmadan varması, önceden belirlenen 2000-3000 metrelik yuvarlağı takip etmesi gerekir. Bu yarışlarda; "davul zurna"yla; "Yarış havası" çalınır.

Divan-ı Lügat it Türk'te, at yarışları ile ilgili verilmiş şu bilgilere raslıyoruz: Atına binen kişi önceden belirlenmiş yere en önce varmak için atını koşturmak-

ta yarıştırmaktadır. Koşu alanının varış noktasına, başarılı olanı tayin etmek için bir ip çekilmektedir. Yarışmayı kazanan kişi, belirlenmiş ödülü alıyor. En değerli ödül, at kabul ediliyor. At yarışında; yaban aygırıyla evcil kısrağın çiftleştirilmesi sonucu doğan at, özellikle tercih ediliyor. Çünkü bu atlar çok hızlı koşuyor, yarış kazanıyorlar. Koşuyu kazanabilecek atlardan biri de "Ozuk" veya "Ozgan" denilen atlar. Bunlar daha iyi koşuyorlar.

Kırgız Türkleri, yarışacak atları meradan alır, ahırda beslerlerdi. Kuru ot, yulaf, arpa vb. gıdalar verir; sudan başka günde 5-6 litre de kısrağın sütü içirirlerdi.

Hunlular'ın da at yarışları, yaptıkları belirtilmektedir. Kaşkarlı Mahmut'tan öğrendiğimize göre; Türkler çok eski tarihlerden beri, at yarışları yapmaktadırlar. Buna karşılık İngiltere'de ilk at yarışları 1603'te Fransa'da 1776'da yapılabilmektedir.⁴

Yozgat'ta At Yarışları

Atların yarışa hazırlanması için, yarışlar iki ay öncesinden ilan edilir. Yozgat'ta at yarışları Nisan-Mayıs veya Ekim aylarında yapılırdı. Yozgat'ın ilk yarış yeri; bugünkü Yeni Sanayi'nin altında Sarı topraklık mevkiindeydi. Daha sonra at yarışları, bundan 65-70 yıl önce Kırıklı mevkiinde (Bugün bu yerde, E Tipi Cezaevi bulunmaktadır.) yapılmaya başlandı. Yarışların yapılacağı günün; bir-iki gün öncesinden Yozgat'ta bir canlılık yaşanırdı. Çevre il ve ilçelerden at yarışları meraklıları Yozgat'a akın ederdi. Yarış gününün sabahında eşeğine, atına, at arabasına, yaylısına (üzeri branda beziyle kubbeleştirilmiş at arabası), Faun marka kamyonuna konukomşusunu bindirerek gidenlerin yanında, arkadaşlarıyla yayan olarak yarış se-

verler Kırıklı'nın yolunu tutarlardı. Yarışseverlere hizmet için testileriyle suçular, küçük tekerlekli arabalarıyla köftçüler, ciğerciler, sucukcular, çekirdekçiler, meyvacılar, ayrıncılar, şekerciler, baloncular; acelecilikleriyle hemen dikatleri çekerlerdi. Herkeste varolan tatlı telaşı, hangi atların iyi olduğu, kazanacağı-kaybedeceği sohbeti renklendirirdi. Yarış yerinin çevresi görevli ve jandarma ile çevrildiği için parasız girilmezdi. Alınan bu paralar; tertip komitesince masraflar ve ödüller için harcanırdı. Para vermeden girmek isteyenlerde, jandaranın olmadığını düşündüğü yerleri ararlardı. Bulurlarsa ne ala. Bulamazlardı. Çünkü, çevre sıkı sıkı kontrol edilirdi. Yarış meydanının çevresindeki tepeler; yarışseverlerce taracalanmış gibi birbirinin önünü kapatmadan yerleşilirdi. Açılan çadırlar çoluk-çocuğun hareketliliği tatlı bir renk cümbüşünü ortaya çıkarırdı.

Yarış atlarının nalları, yarış akşamı sökülürdü. Sökülen nallar, kapalı nal idi. At sahipleri atlarıyla sabahın erken saatlerinde yarış yerine giderlerdi. Ter attırmak ve atı, koşacağı alana alıştırmak lazımdı. Ter attırılan atın teri, alkolle sıyrılır; elle atın her yeri oğuşturulur. Ata önce çıplak, sonra da eyerle binilir. Koşacağı yere bu şekilde at alıştırılır.

At sahibi, evden çıkmadan önce atının kafasını kasar, atın vücudunu elle iyice oğuştururlardı. Atın hamlamaması için. Oğma işi de bu yüzden. Atın sırtı, gayet temiz olmalıdır. bu durumda tımar, fırça ile değil "gerbe" ile yapılırdı, kaşığı kullanılmazdı. Yarış öncesi atlar; kuru çayır, arpa, yumurta, süt bal, kara üzüm ve bilhassa havuçla beslenirdi. Pazar günleri saat 2'de (saat 14'te) başlayan at yarışları uç kategoride yapılırdı. Yarıştan önce bir ilisi, kısa bir konuşma

yapardı. Yarış öncesinde “ödülleri” muhakkak açıklanırdı.

1. lere 500'er lira
2. lere 250'şer lira
3. lere 100'er lira “ödül” verilirdi.

Yarışa katılacak at sahiplerinden 10'ar lira yarışa katılma parası, yarış komitesi'nce alınırdı. Yarışacak atlar; Yarım kan ve saf kan (Arap) olarak ayrılarak, eşleştirilir ve bu halde yarıştırlırdı.

Yarışlara geçilmeden önce; çuval içindeki insanlar yarıştırlılır; sonra eşek yarışları yapılır daha sonra da at yarışlarına geçilirdi. Tay koşusu, 1000 metrelikti. İkinci koşu, 1500 metrelikti. Asıl yarış; 2500 metrede yapılacak olan “Baş koşu”da kendisini gösterir.

Çok sayıda birincilik alan ve Yozgat'ta meşhur olan atlar şunlardı: Gadırlı gır, Saraylı gır, Karamağralı gır, Memmetbalili yeşil, Arap Seyfli İhsan Beyin'in Uçar ve Lâlesi, Hırkalı doru, Gorublu doru, Şefaathlı gır, Garasenirli gır, Mukremimli doru, Ebioloğlu'nun gır, Deli derya, Garacalı yeşil, Sorgunlu al, Bacanlılar'ın domurcu, Garcılı Kürt'ün gır, Yiğitbaşın'ın gır, Büyük Nefesli gır, Asım Kılıçaslan'ın gır, Küheylan, Cohradanlı Kaya'nın kır, Sincanlı gır, Cıçlılar'lı gır, Karamağralı Kör Nuri'nin gır, Muhtin Bacanlı'nın yeşil, Arap Seyfli Aslan Çapanoğlu'nun al, Bozlarlı Celal'in gır, Halit Bacanlı'nın gır, Sütçü Mustafa'nın gır, Osmanpaşalı gır, Sorgunlu Deli Ali'nin Şoray 2, Bahadınlı gır ve doru. Köçeğin Kömlü Kemal Zeren'in gır, Fırınca Nurettin Etli'nin gır, Lomenler'in Mustafa'nın gır, Hacı Eyüpler'in al gırarak, Ahmet Bacaksız'ın gır, Peyikli gır, Ceritlerin doru, Halis'in oğlu'nun doru, Karakayalı gır, İsmail Ağa'nın Çöl Keson, Saraylı Çavuş'un yeşil, Sütçü Mustafa'nın Çöl kızı, Çöplüçiftlikli al, Mukremimli Emin Ka'nın doru, Büyük Ören-

li gır, Topaçlı doru, Kaleli doru, Ayvalıklı doru, Alyans, Celal Çavuş'un gır, Sorgunlu Nalbant Halil'in gır..

Yozgat'ta yapılan at yarışlarında çok sayıda birincilik alan biniciler de şunlar: Kel Hacı Mehmet, Oduncu, Satılmış Yaraş (Köftecin'in oğlu), Ahmetfakılılı Hasan, Gargalıhlı Musa Polat, Gargalıhlı Kör Şaban, Garagızlı Kara Mehmet, İki-ağralı Mehmet, Kırmızı Seyit, Bozlarlı Halim Kılıçaslan, Garakızlı Şakir ve Süleyman..

Yukarıda birincilikleriyle ünlü olarak saydığımız yarış atları; Ellenen doru (Pırlanta), Hamdi ağa'nın Simri ve Hilali Zaman'ın taylarıdır. Dört ayağı sekili yarış atları, çok makbul tutulur. 'Seki: Atın diz kapağının altındaki beyazlık) 1970 yılı öncesinin parasıyla; üç ayağı sekili at, 300 liraya (makbuldür); iki ayağı sekili at, 200 liraya; bir ayağı sekili at ise 100 liraya alıcı bulacak kıymettedir. Seki'nin diz kapağının altında bulunanına “Çözme seki” ; diz kapağının biraz daha altında yer alanına “Yüksek seki” adı verilmektedir.

Atın alnında “hilal” olur. Alnında “akıtma” olur. Akıtma'nın burun hizasına kadar olanı makbuldür. Akıtma, alt dudak geçmemelidir. Atın akıtma'sı alt dudakını geçerse, bu hale ağzı “kilitli” denir.

Davul zurnayla hareketleri ve koşmaları teşvik edilen atlara koşu sırasında; “Azarlanarak”, “tatlı söz söyleyerek”, “haydi yavrum” denilerek ve “kırbaçlanarak” hız ve hamle kazandırılır.

Yarış sırasında gır atları birbirinden ayırmak için ; sahipleri atlarının kuyruklarını ya örer yahutta renkli boyalarla boyarlar. Mustafa Sütçü'nün “Çöl kızı”; Sivas, Samsun, Muş, Adana, Elazığ, Diyarbakır, Kızıltepe ve Urfa'da yarış kazanmış meşhur bir attır.

Yozgat'ta bilinen gır at çeşitleri: Demir gır, Gızıl gır, Üveyik gır Pamuk gır, Güllü gır, Pahlı gır (bembeyaz, nişansız at) Ayvalıklı gır, Doru çeşitleri ise; Kestane doru, Yağız (nadir bulunur. Yağız'ın çikanına hiç kıymet yetmez. Irkı çok değerli), Yeşil (Kahverengi yağız arası), Gula (nadirdir) adını almaktadır.

Yarış atına sahip olmak isteyenlerin gönlünden geçenler adeta manileşir. Yazımızı; bu manilerle bitiriyoruz:

Alma alı Alma alı
Besle gırı Satma gırı
Bin doruya Yağızın binde biri
Bin doruya İlle doru ille doru

Gaçarsa al
Uçarsa al
İlle de al
İlle de al

Kaynaklar:

- 1- Ali Abbas Çınar, Türkler'de At ve Atçılık, Kültür Bak. Yay. Ank. 1993
- 2- Mustafa Sütçü, 1938 Yozgat d. çumlu, Lise 1'den terk, Kasaplık ve Sütçülük yapmış olup halen yaşamaktadır.
- 3- Cirit ile ilgili verdiğimiz bu bilgileri; Atif Kahraman, Osmanlı Devleti'nde Spor (Kültür bak. Yay. Ank. 1995) adlı eserin 497-519 sayfaları arasından kısaltılarak alınmıştır.
- 4- Ali Abbas Çınar, agc. sh. 36.

BİZE GELEN DERGİLER

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR- Çaykara Cad. Nu: 20/ERZURUM • **ARIŞ**- Atatürk Kültür Merkezi, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Nu: 133 Maltepe/ANKARA • **ATACURT**- Kardelen mah. 353. Sokak Nu: 53 Batıkent/ANKARA • **AY IŞIĞI** - P.K. 88 İSPARTA • **AZERBAYCAN** - P.K. 165 Ulus/ANKARA • **BENGÜ**- Sezenler Sokak Nu: 4/12 Sıhıyye/ANKARA • **BİLGE**- AKM Başkanlığı GMK Bulvarı Maltepe/ANKARA • **BİLİĞ**- Taşkent Cad. 10. Sokak Nu: 30 Bahçelievler/ANKARA • **BITİĞ**- Posthus 9642 2003 LP Haarlem/The NETHERLANDS • **BALKAN ÖĞRENCİ MERTUBU**- Mithatpaşa Cad. 44/18 Kızılay/ANKARA • **CEM**- Zafer Mah. Ahmet Yesevi Cad. Nu: 290 Yenibosna/İSTANBUL • **DOĞU TÜRKİSTAN** - 58. Bulvar Cad. Nu: 130/1 34760 Zeytinburnu/İSTANBUL • **DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ**- Millet Cad. Küçüksaray Apt. 26/3 Aksaray/İSTANBUL • **DOST DOST** - Hatay Sokak 9/19 Kızılay/ANKARA • **EDESSA** - Halk Eğitim Yarı 2. Sokak Nu: 2/D Bahçelievler/ŞANLIURFA • **ERCIYES**- P.K. 218 KAYSERİ • **ERGUVAN**- Fatih mah. Bayraktar Sok. Nu: 17 SAMSUN • **FOLKLOR ARAŞTIRMALARI KURUMU BÜLTENİ**- Yeşilirmak Sok. 10/16 Sıhıyye/ANKARA • **FOLKLOR DERNEĞİNİN SESİ**- Hal İçi Nu: 37 Kağızman/KARS • **FOLKLOR/EDEBİYAT**- Hatay Sokak Kızılay/ANKARA • **GENÇ ERENLER**- P.K. 515 Yenışehir/ANKARA • **GEREDE**- Strasburg Cad. Adalet Han Nu: 18/18 Sıhıyye/ANKARA • **HACETTEPE HABER**- Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü-ANKARA • **HALKBİLİMİ**-ODTÜ Türk Halkbilimi Topuluğu-ANKARA • **İLESAM HABER BÜLTENİ**- İzmir Cad. 33/16 Kızılay/ANKARA • **JAS TÜRKİSTAN** - Almatı ş. 480043 Orbisat - 1. 19/19 KAZAKİSTAN • **JOURNAL OF FOLKLORE RESEARCH** - Indiana University Folklore Institute - Bloomington - Indiana/ABD • **KARADENİZ TEKNİK**- Bayındır 2. Sokak 59/7 Kızılay/ANKARA • **KARDAŞ EDEBİYATLAR**- P.K. 51, Ege Üniversitesi Bornova/İZMİR • **KEBİKEÇ**- Karanfil Sokak Birlik İş Merkezi 5/2 Kızılay/ANKARA • **KIBRISLI**- 44 Mecidiye Sokak Lefkoşa/KKTC • **KİRİM**- P.K. 162 Yenışehir/ANKARA • **ÖNCÜ EDEBİYAT**- P.K. 352 KAYSERİ • **SESLER**-NİP "Neva Makedonya" Birlik Rodakşyonu Mite Hacivasilev-Yasmin bb 91000 Üsküp/MAKEDONYA • **SİVAS ALTINCI ŞEHİR**- Libya Car. Nu: 19 Kolej/ANKARA • **SIZE**- Klodfarer Cad. Servet Han 41, Kat: 3/33 Çemberlitaş/İSTANBUL • **SON DUVAR**- Olgunlar Sokak Nu: 36/13 06640 Bakanlıklar/ANKARA • **SOYDAŞ**- Necatibey Cad. 25/13 Kızılay/ANKARA • **ŞAFAK**- Korai 20 60100 Komotini/GREECE • **TÜRK DİLİ**- Türk Dil Kurumu Atatürk Bulvarı 217 Kavaklıdere/ANKARA • **TÜRK DÜNYASI İNCELEMELERİ DERGİSİ**- E.Ü. Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü Bornova/İZMİR • **TÜRK YURDU**- P.K. 429 Kızılay/ANKARA • **TÜRKEVİ**- Posthus 58070-1040 HB Amsterdam/HOLLANDA • **TÜRKÜN SESİ**- Posthoks 34 Gronland 0135 Oslo/NORWAY • **UZBEK TİLİ VE EDEBİYATI** - Özbekistan Fenler Akademisi Alişir Nevayî Namındaki Edebiyat İnstitüsü Tilsunaslık İnstitüsü Taşkent/ÖZBEKİSTAN • **TÜRKLÜK BİLGİSİ**- Kıbrıs Cad. 32/5 06600 Kurtuluş/ANKARA • **TÜRKLÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI**- Süheyla Seçkin, Sait Paşa Cad. Postluoğlu Apt. Daire:3 SİVAS • **YENİŞEHİR SANAT**- Yenışehir Belediyesi ERZURUM • **YESEVİ** - P.K. 30 34490 Beyazıt/İSTANBUL • **VARLIK**- Hıyabani Filistinî Şimalî, 151 Dr. Cevat Hıyeyt Tehran/İRAN